

Формування у студентської молоді системи науково обґрунтованих знань та вмінь використання засобів етнопедагогіки у фізичному вихованні дошкільнят

Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка проблеми. Освіта є найважливішою складовою частиною суспільства, яка в усьому світі розвивається національним шляхом. Наукові дослідження [1; 4; 7] показали, що справжнє навчання й виховання є глибоко національним за сутністю, змістом і характером. Адже, нація – це насамперед система історично обумовлених ознак певної спільності людей. Правильно організоване національне виховання формує повноцінну цілісну особистість, індивідуальність, яка високо цінує свою громадянську, національну й особисту гідність, совість і честь. Завдяки національному вихованню в дітей формується національний склад мислення, психіки, характер і світогляд.

Є. Приступа [5], простежуючи педагогічні закономірності функціонування народної фізичної культури як педагогічної освіти, істотного значення надає мові спілкування, способам збереження та передачі інформації як складників народної фізичної культури.

Невід'ємною і складовою частиною національного виховання є фізичне виховання. Найкращий період для формування в дітей переконань у необхідності занять фізичними вправами є ранній вік. У цьому віці діти здебільшого виховують у сім'ї. Тому залучення їх до фізичного виховання, передусім, залежить від батьків, їх ставлення до фізичної культури [2; 6]. Ураховуючи це, ми розробили лекційні матеріали для різних груп населення, що висвітлюють питання фізичного виховання дітей засобами етнопедагогіки.

Мета нашої роботи полягає у формуванні в молоді системи науково обґрунтованих знань та вмінь використання засобів етнопедагогіки у фізичному вихованні дітей.

Результати дослідження. Фізичне виховання, як і виховання взагалі, починається з перших днів життя дитини і виявлено через материнську опіку та догляд за немовлям. Те, якою буде майбутня особистість, значною мірою залежить від емоційного впливу матері на дитину в перший рік її життя. Клінічні психологи, як зазначає К. Обуховський у книзі “Психологія влечений человека”, встановили, що відсутність емоційних контактів із матір'ю навіть за умови хорошого догляду за дитиною в дитячих закладах може призвести до тяжких соматичних розладів.

Дослідження національних традицій дає багатющий матеріал для з'ясування історичних основ формування української нації, коріння її звичаїв, вірувань і традицій. Тому з метою формування у студентів позитивного ставлення до традицій рідного народу ми використовували засоби народної творчості. Зокрема, висвітлювалося і обґрунтовувалося оздоровче значення українських народних традицій та обрядів щодо фізичного виховання дітей.

У роботі зі студентською молоддю ми багато уваги приділяли обґрунтуванню необхідності й методики виконання фізичних вправ вагітної жінки. Досить детально подавалася методика виконання фізичних вправ дітей першого, другого і третього років життя.

Надзвичайно важливе місце в українській етнопедагогіці надається різноманітним іграм та забавам дітей, починаючи з першого року життя. Тому в процесі дослідження ми широко ознайомили студентів із забавлянками та пестушками, широко представленими в народній педагогіці “пальчиковими” іграми (та ж “Сорока-ворона”), іграми для забезпечення прискореного розвитку рук, зап'ясть, долонь, пальців, для зміцнення скелетної структури, іграми-вправлянками, іграми для розвитку м'язів ший та координації рухів, народними рухливими іграми.

У процесі занять звернуто увагу на вагоме значення для дітей раннього віку масажу. Розкрито традиційні прийоми масажу, час його проведення, вікова зміна.

Надзвичайно важливе значення для зміцнення здоров'я дітей є загартування. Тому в роботі розкривалися традиційні форми загартування та вимоги до них. Особливо наголошувалося на необхідності щоденного купання дітей. На заняттях молодь також ознайомилася з іншими засобами

зміцнення здоров'я дітей: годування материнським молоком, колисання, співанням колискових пісень тощо. Адже зараз небагато зустрічається матерів, які співають дітям на ніч колискові пісні, а саме вони є джерелом ніжності й любові, людяності й добра. У своїй роботі ми намагалися ознайомити студентів із цим розмаїттям обрядів та звичаїв нашого народу.

Ефективність експериментальної методики фізичного виховання дітей із використанням засобів етнопедагогіки серед студентів перевірялась таким чином: перший напрям полягав у формуванні знань родинного фізичного виховання у студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки. У процесі вивчення предмета “Фізичне виховання” студентам, як майбутнім батькам, було прочитано 2 лекції (“Традиційні засоби і форми збереження здоров'я матері та дитини в період вагітності”, “Особливості методики фізичного виховання дітей раннього віку засобами етнопедагогіки”). Для студентів інституту фізичної культури та здоров'я обсяг знань був дещо ширшим. Згідно з нашими рекомендаціями традиційні засоби фізичного виховання вивчалися у процесі викладання навчальних предметів, таких як традиції фізичного виховання в Україні, рухливі ігри.

Другий напрям полягав у підвищенні обізнаності студентів шляхом розповсюдження методичних рекомендацій “Фізичне виховання дітей до 3-річного віку засобами етнопедагогіки”. Зміст цих рекомендацій розкривав традиції української етнопедагогіки, національні засоби, методи і форми збереження та зміцнення здоров'я дітей, методику фізичного виховання дітей раннього віку. Таким чином, ми намагалися підвищити рівень знань студентів шляхом ознайомлення їх із розмаїттям національних традицій українського народу щодо виховання дітей. У табл. 1 подано порівняльну характеристику рівня знань студентів на початку і в кінці експерименту.

Таблиця 1

Рівень знань студентів про національні традиції фізичного виховання дітей (в балах)

Вид знань	Оцінка знань		Вірогідність різниці (P)
	до експерименту	після експерименту	
Заборони й перестороги вагітній жінці	2,41 ± 0,09	3,98 ± 0,07	<0,05
Традиційні потішки й забавлянки	2,13 ± 0,07	4,25 ± 0,08	<0,001
Рекомендовані фізичні вправи для дітей 1-го року життя	2,83 ± 0,06	4,17 ± 0,06	<0,001
Ігри для дітей 2-го року життя	2,74 ± 0,07	4,31 ± 0,09	<0,001
Рекомендовані фізичні вправи для дітей 2-го року життя	3,18 ± 0,08	4,41 ± 0,09	<0,001
Ігри для дітей 3-го року життя	3,25 ± 0,06	4,35 ± 0,08	<0,001
Рекомендовані фізичні вправи для дітей 3-го року життя	3,51 ± 0,07	4,42 ± 0,09	<0,001
Способи загартування для дітей до 3-річного віку	2,63 ± 0,09	4,15 ± 0,07	<0,05
Прийоми і види масажу для дітей до 3-річного віку	2,24 ± 0,06	4,17 ± 0,06	<0,05
Загальний рівень знань	2,77 ± 0,07	4,25 ± 0,08	<0,001

Результати, подані в табл. 1, свідчать, що рівень знань студентів на початку експерименту був дуже низьким (2,77 бала). Після експерименту він підвищився на 1,48 бала і у середньому становить 4,25 бала (P<0,001). Найкраще студенти знають рекомендовані фізичні вправи та ігри для дітей другого і третього років життя. Дещо нижче обізнані з традиційними заборонами і пересторогами для вагітної жінки, способами загартування та прийомами й видами масажу для дітей до 3-річного віку.

Висновки

1. Технологія використання засобів етнопедагогіки в сучасних умовах фізичного виховання дітей раннього віку в сім'ї передбачає врахування мети, завдань специфічних принципів (народності, краєзнавчості, культуровідповідності, природовідповідності), методів (репродуктивних, проблемно-пошукових) та засобів (фізичних вправ, рухливих ігор та забав, заборон і пересторог, масажу, оздоровчих сил природи, гігієнічних факторів, колисання, прислів'їв та пісень) виховної роботи.

2. Педагогічний експеримент показав високу ефективність запропонованої методики фізичного виховання дітей із використанням засобів етнопедагогіки. У фізичному вихованні студентів спостерігаємо значно вищий рівень їх знань у галузі національних традицій фізичного виховання порівняно

з тим, який було виявлено на початку експерименту. Підвищився інтерес до традиційних форм і засобів збереження здоров'я матері й дитини. Найкраще студенти знають рекомендовані фізичні вправи та ігри для дітей другого і третього років життя. Дещо менше обізнані з традиційними заборонами і пересторогами для вагітної жінки, способами загартування та прийомами й видами масажу для дітей до 3-річного віку.

Література

1. Вишенський О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси.– Л., 1996.– 238 с.
2. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку.– Л.: ВНТЛ, 1998.– 336 с.
3. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова в національному відродженні України.– 3-є вид., доп. і перероб.– Дрогобич: Відродження, 1992.– 145 с.
4. Ледняк Ю. Прислів'я та приказки у навчально-виховному процесі // Українське народознавство і проблеми виховання учнів: У 2-х ч.– Івано-Франківськ, 1993.– Ч. 1.– С. 137–140.
5. Приступа Є. Н. Народна фізична культура українців.– Л.: УСА, 1995.– 254 с.
6. Ходінов В. Влияние занятий физическим воспитанием студентов на возможность практического использования полученных знаний и навыков для укрепления здоровья // Фіз. виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. наук. пр. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки.– Луцьк: Волин. обл. друк., 2005.– С. 382–384.
7. Цьось А. В. Народні традиції збереження і зміцнення здоров'я в системі валеологічного виховання школярів // Актуальні проблеми валеологічної освіти в навчальних закладах України: Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф.– Кіровоград, 1999.– С. 45–47.

Анотації

Подано рівень знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки про етнопедагогіку й національні традиції фізичного виховання. Показано шляхи формування в молоді системи знань та умінь використання їх у фізичному вихованні дитини.

Ключові слова: *етнопедагогіка, студентська молодь, національні ігри, засоби, традиції, обряди.*

Подано уривок знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки об етнопедагогіці та національних традиціях фізичного виховання. Показано шляхи формування у молоді системи знань та умінь використання їх у фізичному вихованні дитини.

Ключевые слова: *этнопедагогика, студенческая молодежь, национальные игры, средства, традиции, обряды.*

The level of knowledge among the students of Volyn state University named after Lesya Ukrainka concerning ethnopedagogy and national traditions of physical training is determined in the article, also the ways of formation among the youth the system of knowledge and skills and their usage in physical training of the children are introduced.

Key words: *ethnopedagogy, student youth, national, games, means, traditions and customs.*